

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Hirdetési díjak :

Minden 5 hasábos petit-sor egysejri hirdetésénél 5 kr. többszörinél 4 kr. Terjedelmes hirdetések többszöri beiktatása, kedvezőbb feltételek alatt eszközölhető.

Minden egyes beiktatás után kincstári illeték 30 kr.

A nyílt-térben minden három hasábos garmond-sor díja 20 kr.

Az előfizetők, a hirdetések megszüntetésénél, 20%-nyi kedvezményben részesülnek.

Előfizetési árak :

Égész évre . . . . . 4 frt.
Félévre . . . . . 2 frt.
Negyedévre . . . . . 1 frt.

Szerkesztői iroda, hová a lap szellemi részét tárgyzó közlemények intézendők: n-kálói utca Textorisz-ház.

Bermentetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el. A kéziratok nem adtának vissza.

Kiadó-hivatalt.

hová az előfizetési pénzek, a lapba szánt hirdetések és felszólalások küldendők: Nagytér 136. sz. a.

Kiadó-tulajdonos : a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

A felső-szabolcsi tiszta és árterének szabályozása.

Miután a védtöltések teljes kiépítése folytán a tiszta folyam szabályozása egyidőre betejezettnek tekinthető, ezuttal azt tárgyalni időszerűnek nem tartjuk, sőt nem lévén a remissziók barátja, csakis azok felelőtlenségére fogunk szorítkozni, melyekből következtetve a jövőre tanulságot vonhatunk.

Nem kell mély műértelem s nagy technikai szakavatottsággal bírni, hogy ezen védtöltések kiépítése felett pályázat törhesünk. Magánál a vonal tracirozásánál egy oly technikai hiba követhetett el, hogy az több helyre nem hozható. Vagy az adatok voltak hibásak, melyek a szabályozási műveleteknél alapul fogadtattak el, vagy a számítás, melyre a kivétel basirozattott; azonban bár honnan érdeket is, az elkövetett hibák fájdalmasan és fényesen lettek igazolva.

Ha ezen védtöltésezési munkálatot alapján vizsgáljuk meg, be kell vallanunk, hogy csak több hibás és vétkes tényezőző öszműködése állíthatta azt elő. Már a töltés-vonal tracirozásánál kétségbe kell vonnunk a művezető s tervező mérnök minden szakképzettségét, ha rossz akaratot nem feltételezünk nála. Vagy azt mondhatjuk, hogy a tiszameder térképét egészen ignorálta, vagy talán soha nem is látta; mert különben érthetetlen lesz előttünk, hogy e szabályozási műveletet ily szűkkörü s korlátozott nézpontról fogta fel, midőn a Tiszát ily kisszertien vélt szabályozhatónak, vagy mi valószínűbb, munkáját nem értette meg, s így ennek mestere sem birt lenni.

A felületesség látszik ezen építkezés minden ízén, s hiányzik annál azon szakértelem, melyet az önbecszerzet s a lelki ismeret tisztasága vezet. Elmondhatjuk, hogy a gyakorlat volt ez a mester; mert minden számítást megdöntött. Mindig újból kellett építeni, számítani, mert az alap el volt hibázva. A töltések kiépítésénél pedig az önérdék és haszonlesés oly sokszor volt irányadó. Ott voltak a szakadások, melyeknél a kötelesség teljesítés vétkes elmulasztása ecclatánt jött napvilágra.

De hagyjuk ezeket s ne háborgassuk a multak sötét árnyait- nyugodjanak azok békében; ha ugyan a mult és jelen közötti tért a lelkiismeret nyugalma be bírja töltölni. Álljanak ezek előttünk tanulságul s igyekezzünk a jelenben igazabban munkálkodni, hogy majd azokra nyugodt öntudattal tekinthesünk vissza.

A tiszai védmunkálatok további tárgyalása haladott álláspont lévén, még csak azt kell megemlítenünk, hogy a védtöltések mostani kiépítésével a Tiszta szabályozása befejezettnek legkevésbé sem tekinthető; az egy folytonos munkálat leendő, mely a Tiszta s töltés közötti tér beiszapulásával mindig párhuzamosan fog elhaladni. S hogy a fenálló töltés elég magas leendő-e a Tiszta árját megtartani, a jövő fogja igazolni, mivel a legmagassabb vizis a jövő feltétele s annális-

inkább, mivel az a folytonos szakadások következtében egészben véve nem észleltetett.

A szabályozás kiegészítő részét az átmetzési rendszer kivételében találván fel, nem mellőzhetjük, itt arról pár szóval említeni tenni, miszerint a befolyással leendő a Tiszta vízszin állására, s bátran állíthatjuk, hogy a vízszin között lényeges különbség fog elé állani, melylyel a védtöltések kiépítése mindig szoros összefüggésben van. A végrehajtott átmetzészek inár most is lényegesen befolytak a vízszinre, s időnként a szerint fogak változni, amily arányban azok létesítettek, s még pedig mindig a felsőbb részek előnyére.

Mielőtt az árter szabályozásának tárgyalásába bocsátkoznánk, szükségesnek tartjuk előbb azon álláspontot, melyet e tekintetben elfoglaltunk, körvonalozni.

Habár a tiszaszabályozási védmunkálatoknál oly dolgokat is felemlítettünk, melyeket szerettünk volna elhallgatni, az árter szabályozásánál minden igyekezetünk oda irányul, hogy arról a lehető tárgyilagossággal s egész általánosságban szóljunk, bár itt sem mellőzhetjük a multa visszatekintve, a már végrehajtott szabályozási műveleteket vizsgálódásunk tárgyává tenni, hogy talán a jelen rendszeről némely eltérő nézeteink igazolva legyenek.

A védtöltések kiépítése által biztosítva lévén az árterület a tiszai ellen, önként következik annak szabályozása, illetőleg a bel- és nyíri vizeket oly csatornázási rendszer által a Tiszába bevezetni, mely midőn a védtöltések kiépítésében befektetett összeget biztosítja, ugyanakkor az árter föld értékét is megmentsé azon ingadozástól, melynek az eddig kitéve volt s a gazdának is megadja a lehetőséget, hogy munkája, szorgalma gyümölcsét élvezhesse.

Itt két külön tényezővel van dolgunk, a bel- és nyíri vizekkel. A mi a belvizek szabályozását illeti, ez kevesebb nehézséggel jár, mint a nyíri vizeké, s valóban inkább mondhatnánk, hogy midőn az árteri vizek szabályozatnának, nem más mint a nyíri vizek szabályozása hajtatik végre.

Belvizek alatt mást nem érthetünk, mint magán az árteren összegyűlt eső, hó s a lapályosabb részek vizeit, melyeket habár az árteri terület egészben fel sem is emészthet, elpárolgás és besüllyedés által, mivel a víz természeti törvényeül fogva mindig alsóbb helyre lefelé törekszik, magát egy niveauban akarván elhelyezni, de azok töltéssel ellátott csatornában kevés költséggel a Tiszába vezethetők lennének. Ugyde az árteri birtokosoknak saját belvizükön kívül, a nyíri vizeivel is meg kell küzdeni; azok levezetéséről, melyek egész birtokon elterülven, gondoskodni, nehogy minden szorgalmuk beruházásuk kárba menjenek.

Hogy ezen abnormis állapot tovább nem tarthat, hogy itt egy rendszeres szabályozásnak kell bekövetkezni, mely magába foglalja a nyíri vizek szabályozását, kétségtelen, s hogy kik járuljanak ahhoz, az a mélt-

tányosság és igazságban gyökerezvén, hiszszük, hogy az illetők etalálják a helyes utat, s a törvényhozás bölcsesége is akként fog intézkedni, törvényt alkotni.

Ha a végrehajtott szabályozási műveletek tesszük vizsgálódásunk tárgyává, látni fogjuk, hogy a canalizálás tiltó-rendszerrel egybekötve van elfogadva megállapítva. Az egész árteren, a gávi kivételével, egy főcsatorna húzódik végig, mely a bel- és a nyíri vizeket Paszabnál a Tiszába vezeti, s így ezen oly külön természetű vizek, miután azok már előbb az egész árteret elborították, egy csatornában concentráltak; minek következtében az alsóbb területek a felső és nyíri vizek viztartója lettek.

E rendszer tarthatlansága világos; mert miként lehet az igazságos, hogy egyesek mások kárán nyerjenek, midőn a terheket egyenlően viselik?! Sőt az államgazdaság józan eszméje is azt parancsolja, hogy ez alsóbb birtokok jóvedelmességét kell leginkább emelnünk biztosítanunk; mert itt a szabályozás utáni jóvedelem, viszonyítva az előbbi jóvedelemhez, nagyobb leendő, mint fent.

Meg kell még említenünk, hogy midőn ezen vizek leeresztése Paszabnál történik, az által Gáva község, mely a szabályozótársulat egy tagja, mely minden terhek viselésében egy formán osztozik, kizárattott a belszabályozás köréből. Nem vizsgálván, hogy az mily tényezők közreműködése folytán történik, csak azt constatalhatjuk, hogy egy moraliter egybefüggő társulatnak soha sem szabad egy kitévő tagjáról megfeledezni. Ezt a tények igazolói fogják, hogy a gávi belvizek leeresztéséről gondoskodni kell.

Ezek folytán mi a nyíri canalis kiépítését tiltó-rendszer mellett véleményezhetjük annálisinkább, mivel mindkét esetben tökéletesen egyenlő eredményt érünk el, s ugyanazon idő alatt egyenlő mennyiségű viz vezethető be a Tiszába.

Hogy a kiadásokat az építkezésekhez viszonyítva, azok mily arányban állanak egymáshoz, azt csakis helyes tervezés és költségelés után lehet megmondani.

Megemlítenődnek tartjuk még, vajjon nem lenne-e czelszerű ezen rendszer keresztül vitelénél arra, hogy az így concentrált nyíri vizen gyárak malmok létesíttessenek, vagy az öntözésre felhasználtsék. Ezek oly kérdések, melyeket figyelmen kívül hagyani nem szabad, sőt kell, hogy a technikai számításokba fel legyenek véve.

(Folyt. köv.)

KÖZÜGYEK.

Községi rendezés Kis-Várdán.

(Kis-Várdán 1873.)

II.

A történelmet három részre oszták annak megírás, a szerencsés sikerült is azt lehozni egészen a jelenkorig. Mondják az azok őrtek, hogy a világ minden nevezetesebb eseménye megvan lapjain irva; mert a kor- és szemtanúk nem voltak restek az adatok gyűjtésében. Mindenesetre dicsegetni méltók vagyunk mi emberek, hogy a jelennek eseményeit nem főszenvedünk a jövő nemzedékek számára gyűjtögetni. Szó-

kásaink, erkölcsi viseletünkről s politikai magunktar-
tásáról kiállítjuk a bizonyítványt, mely „részhajlat-
l” mellékevével fogva, bítelességgben megdöntö-
tlen.
En is átlapozgattam úgy az ó, mint a közép és
újkorbeli történelmet, s horrendum dictum! sehol sem
fedeztem fel benne oly lefolyt háborút, melyben a di-
csősített, gyakran koszorúkkal ékesített hadvezérek a
küzdőterület megfuttatott, s a sereg pedig helyén maradt
volna. Oh de így adattal nem kérkedhetnek a történe-
lem megírói; azért le a kalappal! En egy ilyen adattal
szolgáltam. Ki morné tagadja azt, hogy ez meg nem
történt? s ha megtörtént, elvitázhatalan Kis-Várda
megírandó monografiájában, mely a világtörténelem
egy morzsája lehetne, méltó helyet foglalni jogosítva
van.

Megigértém multkorisoraim végén, hogy városunk
„képviselei választásáról” írott cikkemet folytatni fo-
gom, s azt tessen is.

Tehát Bakaj ur méltó haraggal, s Csontvágy ur
figyelembe veendő hosszúságában hagyá el a küzdőteret.
A mindkét oldalról jól szervezett hadosztály, vezér
nélkül maradt: s bár a kis-várdai polgárok talán leg-
először érezték magukat vezér nélkül, egy cseppet sem
jötték zavarba, csakhamar belátták, hogy jobb s er-
edménydűsabb az embernek a maga saját, mint a más
fejével gondolkodni, mire annál könnyebben rájöttek,
mert eddig gyakran a vezér hibája miatt, az ő hátu-
kat ütötték; ha pedig ütik az embert, már csak annyi
joga van, hogy annak okát is tudja.

A vezérek hátrálása miatt a küzdelem azonnali
befejezését érte s a megválasztott képviselők, a §§ ok
által alkotott képviselőket kezelt fogva, azon nemes
elhatározással távoztak, hogy a közösen érzett hiá-
nyokon pártatlanul, egyetértve fognak segíteni.

Bár minden ilyen esetben bekövetkeznek a vezér-
futas; mert bizony-bizony mondom, a tömegben vala-
kinek a futtatás is eszébe juthat!

Pár nap mult el az előbb leírt események után;
a képviselő testület feltevé magában, hogy a tisztvisel-
ők megválasztását mihamarabb keresztül viszi, s azért
a szolgabíró e hó 14-re tűzte ki a kijelölés, s 15-re a
választás napját

— Ez nem jót jelent, mondta Kaptai, ezen határ-
napoktól én nem jó eredményt várok.

— Miért komám? kérde egy furtos kacagás, vos
civis, egyik nap olyan mint a másik.

— Csak azért, — felelt amaz, — mert a péntek
és szombat soha sem volt szerencsés; láttuk mártius
4-ikét...

— Kíváncsi vagyok, — viszonozta a furtos, Bakaj
ur kimondta, hogy a bíró kigyelmed lesz, s így a
napja nem válogatja; amit pedig ő kimond, az olyan
szent igaz, mint az, hogy mártius 4-én választották
meg a képviselő testületet!

Kaptai e szavakkal, úgy látszott, meg volt elé-
gedve; mert nem szólt; sőt fejével megelégedetten
bólintott, s két-három-sok jelentős kacintással adta
tudtúl a furtos civisnek, hogy ő tökéletesen érti.

A mártius 14-ediké végre felvirradt. Fel ám, de
szomorúan, sötétben. A természet sötét felhőkkel sze-
gélyezte a láthatárt, s mire a képviselő-testület a város-
házban természetben összegyűlt, szellel bélelt, de meleg ta-
vaszi eső kezdé öszögölni a talán mindenütt szomszjas,
egyedül Kis-Várda utcáin örökké álló földet.

A szolgabíró rövid megnyitó beszéde után, egy-
időre mély csend következett. Mindenki arról gondol-
kozott, hogy kit lesz hát jó főbírónak jelölni; mert
hej! sok fene tagja van ennek a városnak, melyet
kivágni, gyökerestől gyógyítani semiféle orvos sem
képes; egyedül csak erélyes, szigorú bíró volna képes
azon, a képviselőtestülettel egyetértve, segíteni.

A csendet Bakaj ur szakította meg; felállott, s ag-
gódo arczáról lehetett leolvasni ama ószinte részvét-
tel, melyet a város jóvő sorsa iránt szívében érez.

— Tisztelt képviselő testület! — szólt végre,
engedjék meg nekem, hogy a szolgabíró úrtól ószin-
tén kérjek valamit.

— Tessék, tessék! — hangzott mindenfelől.

A „Szabolcs” tárczája.

A nőiemancipáció kérdése a közelmúltban.

(Írta: Golenich Károly.)

I.

Ki ne ismerne a nőket? Ők a szerelem, a férfiak a jog képviselői, „Szerelem a nő hásszá teszi, —
éneki a kultú, mily kitartással tudnak ellent állani a
elzártyélnak. Azon idők elmúltak már rég, midőn a nők
elzártyóztak tőlünk férfiaktól, vagy éppen környözé-
legyilkosok meg a bölcsömben, mint az amazonok me-
seje elődjai. Most már úgy ahogy, összetörtödtünk, s
ha néha egy-egy sóhaj, vagy felkiáltás mint Ők a férfiak!
A férfiak! kedvezőtlenül is ünnek ki részünkre, mi
részünkről hasonlóan elkezdjük dudolni egy vige ope-
rettek ama dal szokat: Oh a nők, a nők, hamis s ál-
nokok ok. Így volt ez mindig s mindenütt, mióta a
nap az égen sűt.

Nó nélkül az élet pusztá tengés, míg a családi
élet az elvezett paradicsom vissza foglalása. Lehetne-
e nó nélkül boldogság? Énekel-e akkor a kultó:

„Nevedet ha bekiáltom
A sötét lombu erdőbe:
Ott azok a néma árnyak
Félve rettennek meg tőle.”

Nó nélkül oda volna az ábránd, a szép álmok,
oda volna az édes béke, s minden boldogság megsza-
kadna. Ha remény és bizalom elhagyja; ha a szenvedés
napja eljön: hol találunk jól ismét a reményt, a bi-
zalmat, ha nem azon édes mosolyban, mely a hü nő
arczán elvonul, aki szerelme lángjával enyitli a fájó,
az égető sebet.

Nó nélkül eltűnének a szép remények és siri
csendű válnak életünk. Nem volna kit megírtatnunk;
nem kiért estednünk; nem kinek sirja földi létünk vi-
rátog. A komoly férfi szavak közé nem vegyülve egy

— Azt kérde, — folytató Bakaj ur, — hogy
itt, e teremben, kellő személyiségben van-e az
ember? En megvallom, hogy a golyósörök, agyuk s
egyéb gyilkoló fegyverek, melyeket itt a város háza
termében felállítva látok, komolyan lehet tartani.

A felvitott szolgabíró felett helyett, magok né-
zett; de nagott nézett az egész ajtások gyülekezet
En felszólalás hasonlított egy villámáshoz, melyet
pillanattal csend követ, de mely csend után, mintegy
váratlanul, hatalmas mennydörgés következik. Néhány
másodperc mulva, mely alatt Bakaj ur visiója miatt
itt-ott, félelemmel vegyes szánakozó arczokat is lehe-
tet látni, eldőrdült az óriási: „Ne tessék megijedni!”
Nem mennydörgés, hanem ennél is nagyobb t. i. ama
sziviek s velöig ható homéri kacaj volt az, mely
néha érzékenyebben hat, mint bármely villámütés! s
csodá-csodája! a terem egyszerű meglett áthatlan,
fójtó... nos ki találja ki mivel? hát bizony szivar
és dohány füsttel. Felsőleg élvezet egy új tanácsko-
zásban komoly figyelélen lenni; ám kísérte meg, aki
még nem tapasztalta.

A szolgabíró alig szedte magát össze a válasza-
ra, midőn Bakaj ur utját állta, azaz engedelmet kérek
szavába vágott, akarám mondani.

Szokot kimért mozdulattal, fontoskodó, de az ag-
godalom némi jeleivel beárnyalt arczal emelkedett
től a zöld asztal mellől; reneteg haját őt újával
hátrafésülve, kurtas-záru taptájaja kupakját lecsat-
tintva, letette az asztalra, végre jobbkéze mutatójaja
balhosszával ösbeczaravodott bajuszát, egyidejűleg szü-
letett szájt és orrirtorítás közben félrevágya, szót kért.
Halljuk! — kiáltott a sűrű füstfellegben alig látható
hallgatóság.

(Folyt köv.)

Figyelo.

VIDÉKI LEVELEZÉSEK.

Nyir-Bogdány, mártius 30. 1873.

Szomorú eseményről kell a „Szabolcs” olvasóit
értesítenem. Mult hó 29-én reggel két férfi s egy 15-16
éves fiu Nyiregyszázra menet közben, a Bogdány és
Tura közt levő, ugynevezett „Greese” lidjáról szeke-
restül a töltést egész hatalmában tartó vízbe fordultak.

Az egyik férfi szerencsésen kimenekült; de a más-
ik és a fiu ott lettek haldoklóak.

Még aznap 3 csónak érkezett a hely színe-
re, hogy a szerencsétlenek holttestét kifogják a vízből és ha-
zaszállítsák. A férfi holttestét megtalálták; de a fiút
még másnap is hasztalan keresték.

Nagyon valószínű, hogy a fiu önkívületi állapotá-
ban göröcsön a kikába kapuszokkolt, a víz nem ver-
hette fel hulláját s így mai napig a víz alatt van meg-
dermedve. Az sem lehetetlen, hogy a hullát, a fiu
volt nagy bojtos guba tartja vissza a víz posványában.
E fölfevést igazolja az a körülmény is, hogy a férfi
hullája is gubajában arczal felele borulva találtatik a
víz fenekén.

Orvosi segélyről, természetesen szó sem lehetett.
Az azonban feltűnő, hogy e helyen a mult év óta már
4 ember a vízbe fullt és egyikkel sem történt orvosi
becsodás. Ennek pedig, a törvény értelmében meg kel-
lett volna történni.

Távol legyen tőlem, hogy ez említetnem esetnél
gonosz szándék szerepelt volna; de a hatóságunk nem
szabad behunyt szemmel nézni az ilyen eseteket annál-
is inkább, mert mint beszélők, a vízbe fullt férfiról nagy
összeg pénz volt.

Különös elismerést és kiemelt érdemel e szom-
oru esetnél a ny-bogdányi volt bíró Demjén Ferencz,
aki éhen-szomjan, valódi önfeláldozással működött a
szerencsétlenek hullájának kutatásánál.

Hir szerent a Geisz volt, mely annyi szerencsét-
lenségnek, emberhalálnak s jószágelhullásnak volt már
okozója, a jövő héten lebocsátják. Ideje is. Mint tu-
dom pár év óta ez már a 6-odik befutási eset; ide
nem érte 4 napot, több sertést s egyéb számtalan
tárgyakat.

biztató hang sem. Így legjobb, mint van a jelenben
mert.

„Üzön bár a lét viharja
Várja fel raj bá a csendet,
Szálljon bár sűrűnk átök,
Ugy-e szeretsz? En szeretlek.”

Ugy hiszem, láthatja mindezeket az olvasó, hogy
mily magára helyezem én a nőket. De én nem vagyok
az egyedül; né tessék gondolni. Hiszen már az óskor-
ban szigorúan megfenyítették azokat, akik a nőket
gyüöltve, vagy azoktól visszavonulva, agglégények ara-
dottak. Így a romaiaknál pl. censorok úgyeltek mar-
hogy senki, hacsak nagy oka nem volt rá, nőtlen ne
maradjon, s ha még is így carthausi életet akart élni,
birságot kellett fizetnie. És midőn Rómában is azon
idő kezdett bejönni, hogy a férfiak és nők egymás-
tól visszavonulnak, Papius és Poppas indítványára
Augustusz császár még szigorú volt a nőtelen élet
iránt. A nők emberek volt egyelőnek kaptak, a szer-
ent a hány gyermekök volt. Így pl. a „Jus trium li-
berorum” szerent, a három gyermek atya a becsület-
beli tisztségek elnyerésénél nagy előnyvel bírt; míg
azok, akik nőtelenek voltak, senki után sem örökölhet-
tek, s a nagy Napoleon is, midőn a híres Stael hon-
szonyt azt kérdezte tőle, hogy kit tart a legjobb asz-
alynak, azt válaszolta: azt, ki legtöbb gyermeket ad
a hazának! A nagy történetíróné e válasz után lett
Napoleon legnagyobb ellensége.

Ime hölgyem, már a régi kor is gondoskodott a
hölgyekről s a törvények, melyek a nőtlenségét büntet-
ték, eredményezték azt, hogy a társadalmi élet, da-
czára annak hogy a közlekedés fejlettsége által sem
volt megkönnyítve, virágzott; a nők szellemdusak vol-
tak annyira, hogy meg a világtörténeletben is fennma-
radt egy Aspasia, Cornelia, Sapho neve. Az ó-korban
a nők s férfiak mindig csak az elisi s olympiai játé-
kokra gondoltak, hová egy évben egyszer az egész-
Görögön szép és csunya alakjai öszgyüleltek.

Megjegyzem még végül; hogy a helybeli járás or-
vos, meg a szerencsétlenség napján elvázott Nyir-
Bogdányból más közsébe. Ez mindenesetre hiba volt
tőle, amennyiben a szerencsétlenség már tudta, azt
pedig hogy melyik percben, s minő állapotban hozzák
vala haza a szerencsétleneket, valamint senki, úgy
sem tudhatta előre. Igen könnyen megtörténhetet volna
valamelyik áldozat.

(... s ... n.)

CSEVEGÉSEK.

Nyirfalombok.

V.

(Sokféle felet egy kérdésre. Ki a nagyságos? A hajótöradást
indoka. Remarque az ifjú óriások. Demokratia a templomban.
Egy régi magister, kinek ma is vannak tanítványai)

Mi kell a magyarnak?

Ezen önmaga által még 1848 előtt feltett kér-
désre Werga János tanár (ha jól emlékeznék) e vá-
laszt adá:

— Nevelés kell.

Igen bölcsen, csak hogy e felet nem elégti ki
már ma az embereket.

Kérdézzük bár Mózi bányót: mi kell a magyarnak?
azonnal kedélyes csapongással zendül megakain
a válasz:

— Legyen úgy mint régen volt,
Tele legyen a magyarnak
Mind az iteze, mind a pincze,
Mind a bót.

Kérdézzük viszont valaha kuruczszakuló, most
már labancz-állu C... bányákat mi kell a magyarnak?
legott hadverő ádáz arczal riad fel:

— Áldás és háboru!

Kérdézzük végül az életet, a társadalmi osztályo-
kat, a vidékeket, pártokat: mi kell a magyarnak?
mindenütt más más válasz:

— Ölecsőség—drágaság. Bor—ser. Igazmondó—
Hírmondó. Független állam—delegatio. Meggyerendszer
— központosítás....

— Ezer örök! dörögköbe egyik reáenydu
tagja az arany fiatalnagság... mit tudnak öök ahoz,
mi kell a magyarnak, das hoisst „nekünk”? Mi kell?
Nagyságos cím kell!

Jól hallottuk-e? Nagyságos cím ennek az elő-
vahodott, jövőjére is csak elborultan gondoló népnek!
Nagyságos cím a XIX-ik század nyolczdik évtizedé-
ben! Nagyságos cím a jogosultság attonny igénye
nélkül! Valóban „merkwürdig” mondá az öreg K...
És még is ugy van! Árpád „apanktól” maig ösz-
szesen és együttve nem volt anny nagyságos, mint
most. Még magunk is, igénytelen napszámosai a demok-
ratiaának, nem egyszer nagyságosokká leszünk (persze
csak akkor midőn az ebéd árát fizetjük) há még azok
a telver harok, kik kézzel-lábbal ellene működnek
(bár sikerrel) a demokratia nemes eszméinek.

Hajdan — ugy Apafi ideje körül egyedül az er-
délyi fejedelmet címizték nagyságos urannak (ez-
zer el volt mondva, de úgy látszik ezeregydikzer is
ismételhető) Most nagyságos mindenki, akinek ügy-
háza vagy legalább kertesze van, aki bivalyokat tart,
akinek neve nem magyar l-n végződik, aki plaidet és
monocelt hord, aki az „ikes” igyeket szándékosan fu-
maglja, aki a helyesírás szabályain keresztülkán
gázol... mert hogy az elősoroltakon kívül más joguk
vólta, a nevezett címhez, megvalljuk! gyönge elnök
nem képer érteni No de azt ne higgye valaki, hogy mi
a „tanfelgyölök” nagyságosságát is verificatio alá
akarnak bocsátani... Világért sem, hiszen eddig is
mennyi jót tettek a hazáért... azt kérdi önkör bá-
ratunk, hogy mi jót tettek? ugyan ne kötepdék
szüntelen!

Hanem hát azok a többiek! Bizony mintha csak
rölkül szólna az a régi Tallérosi Zebulon zamatu nóta:
„Monguk magunk nacsagos urnak.”

Az óskor eltűnt Ovid aranykorával együtt, a ro-
mai tubák s balisták dörögése elcsenult. Medusa fej
sem jeszett többé. Most csak néha látjuk hölgyeinket
medusa-fejekkel. A népvándorlásokból csak egy-egy
mese maradt fenn a történelem számára, mint a szép
Rosamundé, aki országot, koronáját adta szerelmért.
Égy ujkor, ujkvánalmakkal, uj reménységgel, uj örök-
lé, új szerelmekkel bontakozott ki a régi romokból.

Az éleken, mosolygó római hölgyeket, akik mo-
solyogtak azon, ha a circus talaján az országlan
szetszágattak egy embert; az ábrándos görög hölgye-
ket, kik szerelmük hevében oda álltak Leomidas csapa-
tái közé, együtt harcolva a kedvesrel; Sophokles
drámaának hősnőit, kik oly forró szerettek, a mely
kézszéggel haltak meg a szerelmért; a pajzán Aspa-
siákat, kik halálra kionozták az ifjakat; a most már ko-
mekkban látjuk, előttük az asztalon hallító fe-
szik, drága óskerekek helyett, nyakukon egyszerű fa-
vagy vaskereszt függ; szép szemek az égre fűszeg-
tek, s nem az élevidor ifjakra; sóhajaik egy üdvért s
nem földi szerelmért fakadnak ki keleblőik; ragyogó
dínyökök helyett durva szőruha fedi tagjaikat, s szé-
pítő szerek helyett, korbácsolják magukat, lenyirat-
koznak a s helyett, hogy karcsúságukat feltüntetve
oszlógo övet viselének, ciliciumokat hordanak, azaz
vasövet, melynek nagy kiálló s hegyes szögei könyör-
telenül furdának be tagjaikba.

Ilyen az óskor után a nők helyzetének fényképe.
Az ajtóasztal hadat izent, minden nőtlenségi törvé-
nyeknek; hadat izent a szerelem s családi életnek.
Jeromos szavai: „A tisztaság fejszéjével a házasság
erdejét ki kell vágni” volt a jelszó, s a természetük-
nél fogva ugyis ábrándozó hölgyek, szerelmeket az
égre irányozták; elkülönözött életet éltek; megvetet-
tek a társadalmat, a szerelmet, a férfiakat. A családi
élet sem volt mindig boldog; a nő ott hylata férjét s
a zárdába vonult; a férj hasonlólag Szt. Nilusnak két
gyermek volt, midőn elhagyta családját, mint Lecky

Egy legjobb karban levő

hét oktávás zongora

eladó Kralovánszky Mór ügyvédnél.

467.

K.

Pályázat.

Polgár-város orvosi állomásra, melyvel a város-tól fizetendő évi 300 ft készpénz s a halott vizsgálatok egyenként 20 krnyi fizetés s az össekötve, pályázatot nyitattik. Az állomásért csakis orvos tudorok folyamodhatnak, kik folyamodványukat, orvostudori képzettségüket előtűntetve okmányokkal együtt f. é. április 20-ig az alsó-dadai járás szolgábrói hivatalához benyújthatják. Választási határidő f. é. április 28-ka.

Kelt T.-Lökön 1873. április 2.

(2-2)

Ónody Géza
szolgábró.

443.

K.

Pályázat.

A tiszadai járási állomásra, melylyel szabadlakás, évi 400 ft készpénzfizetés, és 5 hold föld használatával s az össekötve, pályázatot nyitattik. Választási határidő f. é. április 23-ka. — Pályázni kívánók kellően felszerelt kérvényeiket f. é. április 20-ig az alsó dadai járás szolgábrói hivatalához benyújthatják.

Kelt T.-Lökön, 1873. mártius 30.

(2-2)

Ónody Géza
szolgábró.

Bécsi világi kancellia.

A bécsi világi kancellia osztályának előmunkálatai már annyira előre haladtak, hogy a kiállítandó tárgyak, különösen pedig az azok elhelyezésére szánt szerények, asztalok és áványok beküldésének mi sem áll utjában.

A kiállítás helyére naponként érkező tárgyak roppant mennyisége, csak gyors lerakását és az illeto bizottságoknak való rögtön átadását majd nem lehetelmé teszi. Igen kívánatos tehát, sőt a tisztelt kiállító urak érdekében szükséges, hogy kiállítandó tárgyaik, a velük között szállítási körvel értelmében, a lehető legelőbbre idő alatt, vagy a legközelebbi gyűjtőhelyre, vagy egyenesen Bécsbe szállítsanak.

Ez alkalommal ismételt figyelmeztetnek a kiállító urak, miszerint a csomagolásnál az előirt nyomtatványokat használják, mivel a bizottság hibásan címzett és felszerelt tárgyakért jótállást nem vállalhat magára.

Végelhatáridőül a tárgyak Bécsbe küldésére április 20-ka tűzetik ki.

Bécsben, 1873. április 1-én.

(2-2)

Németh
kiáll. m. k. kormánybiztos.

Étkező megnyitás.

Alulírott tisztelettel tudatja a n. é. közönséggel, hogy a „Hárs alá” címzett étkező helyiségben, anyári étkezők egészen új berendezéssel, folyó április 22-kén nyitott meg. A megnyitáshoz Benczy Gyula helybeli zenekara a legújabb zeneművek előadásával közreműködni.

Mely tény midőn szerencsés vagyok a n. é. közönség becses tudására juttatni magamat és étkező helyiségemet szíves pártolásába ajánlott vagyok.

Nyiregyháza április 10. 1873.

Tisztelettel
Rózsakerty József.

183. szhoz.

Hirdetmény.

Tokaj városban a fútczán kedvező helyen fekvő ugynevezett „Fekete sas” kincstári korsma épület az italmérsé joggal és egészen jókarban levő állással együtt folyó évi május 1-től 1876 évi május 1-ig az az 3 évre használatba fog adni 1873 április 28-án délelőtt 10 órakor megtartandó nyilvános árverésen.

A korsma épületben a mérő szobán és bérli lakszobán kívül még négy vendég szoba is van.

Az árverési feltételek alulirt hivatalnál a hivatalos órákban átolvasathatók.

A szobeli árverés megkezdése szabályszerűen, kiállított írásbeli zárt ajánlatok színté elfogadtatnak.

Tokaj 1873. április 1-én.

M. k. urad. gazd. hivatal.

Önkényes árverés.

Nyiregyháza az orosi utcában Stern Emánuel féle házban, április 23-án mindennemű hábiturok, eszközök, kocskák és 60 számszámok készpénzfizetés mellett a legelőbb igérőnek elfogant érveletet.

Az árverés reggel 9 órakor fog megkezdetni.

Szücs-munkák elhelyezése a nyáron át.

Alulírott tisztelettel tudatja a t. c. közönséggel hogy minden néven nevezendő szücs-munkákat felváltva nyáralóba jótállás mellett, ugyszint elfogad javításokat is. Lakásom van epreskerti utcában 709-dik számú házban ifj. Pataky Sámuel szűcsmester.

Kiadó lakszobák.

Szt.-mihályi és vízi utca sarkán Sütő József ur házában 2 külön egymáshoz nyíló szoba Szt.-György naptól hébe adó. Értekezhetni ugyanott.

El, el örökre e középkori hitvány csafrangokkal régen pálcázott tört már felették az idők lelke, az emberiség genuszja.

Vagy azt akarjuk orvól leigazolai, hogy még most sem értjük a század uralkodó eszméit...? — z — y.

UJDONSÁGOK.

* A közelebbi városi képviselők gyűlésre a következő ügyek voltak kitéve: 1. Az építkezési bizottság jelentése; 2. A téglaryár árveréséről jelentés; 3. A számlalomb árveréséről jelentés; 4. A reform egyház templomhelyiségének szabályozására kiküldött bizottság jelentése; 5. Magtári felügyelő kérvénye; 6. Mikecz József indítványa, udvari vízfokok iránt; 7. A városi cselédség folyamodványa ruházatok iránt; 8. Több magán ügy. Az első tétel tárgyalásánál elő érdekeltség fejlődött ki, hogy 9 órától 1-ig folyvást e tárgy tartotta fogva a figyelmet; ami, tekintve az építkezés fontosságát, nagyon természetes is. Az építkezési bizottság eljárásának, egy a vállalkozóknak szerződésleg meghatározott kötelezettségei miként lett teljesítésének, nemkülönben az építkezési számadatoknak, mintszintén a Benko által lejtett szemlének felülvizsgálatával s az építési költségöbblét kiderítésével egy külön küldötté lett megvizsga. E küldötté Bodnár István, Greddig Jeremiás, dr. Heuman Ignác, Maar Adolf és Barzó János választottak be.

† A „Hárs alá” címzett étkező helyiség, mint hirdetésírotatunkban is áll, folyó április 22-én nyitattik ki teljes zenekar működése és fényes kiállítás mellett.

— Minden oldalról halljuk a panaszt, hogy a háztulajdonosok a tisztáltalan folyadékokat udvaraikból az utcára bocsátják; mintha az utcák közös emésztőödrök volnaik. Elvárjuk érlyes rendőrségünktől, hogy ezentul szigorubb rendszabásokat alkalmazzanak a tisztaság és közegészség ezen megtámadó ellenében.

△ Szabolcsmegye bizottságnya, „mint hírlik, folyó április 10-ik hétenben fogja meg tartani ezévi érvényes közgyűlést, mely alkalommal egy csendbirtosi állomás is be fog toltetni.

× A „szabolcsi hitelbanknak” f. hó 4-ikén tartott választmányi gyűlésében az elősorozottokról tárgyalni kimutatási előterjesztést, az általános helyesléssel fogadtattak. Az üzleti eredmény, tekintve a kezdet nehézségeit a mostoha pénzügyi helyzet, fölöttébb kedvezőnek mondható; ameyben az érvénydi osztalék 3 frton felül rög. Ennek megfelelően a bank részvényeinek árfolyama jelenleg 70 frton áll, ami a befizetett 50 frt után 20 frt nyereséménynek megfelel. A bank a leszámítás s előleges üzletlen kívül, elfogad pénzügyi kötelező folyó számlára s betéti könyvekre, — s sorajegy eladási üzlettel is foglalkozik, melynél alkalom nyílik a szegényebbeknek is részlet fizetés mellett sorajegyeket szerezni; s addig is az időközebeni nyereséményre játszatnani.

× Károly Lajos szingizagató, hir szerént májushóban Nyiregyháza jó társulatával. A műkedvelők tehát nagyon helyesen tennék, ha kissé több buzgalom fejtenének ki, mint eddig. Mint tudjuk a műkedvelő társulat nagy gyűlést szándékozik tartani, mely gyűlésnek feladata leend a hasznúli kezdő kapesokat kissé összebb szorítani s az előadások utjában levő akadályokat elhárítani. Adja isten, hogy úgy legyen.

× A sósó május elsején nyitattik ki és bocsátják a közönség használatába. Fürdő orvos ezidén is, a multból igen előnyösen ismertt és kedvelt dr. Barné Mór lesz.

(k-es) Nyiregyháza határának Dorog és Szentmihály közti részén szomorú, hajmeresztő eseményre ebredtek f. é. mártius 29-kére virradóra. Egy nyiregyházi gazdának cselédje és egy gazdafu ugyanis, szombatban muhart mentek lopni egy doroghi gazda tanjányára. A gazda észrevéven a lopást, a tettesek után sietett, kiket nemokára sikerült is neki beérni. A maharoltókat látván hogy felismertettek, a szerencsétlen doroghi embert megrohanták és koféfékkel a szó szoros értelmében megfojtották. A hullát másnap vasárnap találták meg egy útszéli árokban. Az ellopott muhar körülbelül 6 frtot érhetett. A cseléd azzal mentette magát a vizsgálatnál, hogy a lopásra gazdája által ösztönzöttet; több lopási esetet vallott be, melynek intőzése saját gazdája volt. Szomorú dolog midőn épen a gazda készletti cselédjé arra, amitől visszatartania kellene!

(T-sz) A közelebbi műkedvelői előadás, összesen 88 frt 35 krajczárt jövedelmelt a helyben állandósítandó színház alapítóje javára. Az előadás részleteiről helyszükre miatt jövő számlánkban szölandunk. Szükségesnek tartjuk azonban fölemlíteni az előadott színmű fordítójának Vizváry Gyulának azon dicseretes ajánlatát, hogy az előadott „Szerény kívánóságok” de bármely fordítványra után sem kíván írati díjt, arrol egyszer mindenkorra, a nemes cél iránti tekintetből, Nyiregyháza névre lemondván.

Pr. A nyiregyházi ovoda ügyében kiküldött bizottság f. hó 3-án tartott értekezletében, az ovoda ügyét hathatósan felkarolta s épületét eredeti rendeltetésére fordítani kívánja. E szerént remélhető, hogy a kisedek e fontos menhelye, az újabb foglalkozási módszer szerént, berendezze a husvétii ünnepek után megnyitandó.

(Pr.) A vasárnapi ipar-iskolák tanonczainak létszáma folyton szaporodik úgy, hogy jelenleg a kezdő és haladó osztályban 145 ifju van beírva, s új tanerök közreműködésével a tantárgyak celszerűen folosztattak és szaporítottak. A „Szabolcs” 13-ik számában közölt 4 tanerő mellé Szényi Gyula és Plentisz Endre tanító urak is szívesek voltak egyike a magyar, másik a számtanban a közreműködést elvállalni.

Felelős szerkesztő: K. Kmety István.

És még is azt kérdezte egykor a mi derék Mocsári Lajosunk: mire valók azok a demokratákörök minélünk? Kérdése tehetné inkább mirevaló az az általános „hajtóvadászat”: a nagyságos ezimre? Persze kérdésére felelné a fentebb idézett szellemes ifju: — Fi done! még kérdezni is lyet! Hiszen, ha egy jöttment ispánt, kasznárt, sótt bérölt egy Jeteitelek vagy Quittenbaumot tekintetes urnak cizmeknek, miért nem lennék én nagyságos... én drégeli én palánki Drégelpalánki Uszubu?

Helyesen van mélyen tisztelt és magasra becsült uram, csakhogy feledni méltóztattik, hogy azok a jöttmentek, azok a Jeteitelek és Quittenbaumok épen olyan hus — csont — és vérgyurma, mint mások kik becsese személyeket a „két vérhez” számítottak. Azt meg igen jól tudja a világ, hogy ha azon lenézettjöttmentek, azon kigynolt Jeteitelek és Quittenbaumok egy-némelyiket akár képzettésk akár honszerelmé, akár áldozatkészé szempontjából a mérleg egyék tányérrába, s önközül kéntányit a másikba helyeznénk, úgy felhübenének önköz, hogy a sebes roham miatt csak úgy hullanának jobbra balra fejeikérlőzök a delegatio — quota — és Pulszky kalapok.

Furcsa spektáklí lenne az igaz... sajnos, hogy ilyen látványosságot rendezni nem áll hatalmunkban. Hanem annyimindenestre tehetünk és teszünk, is, hogy az említett hajtóvadászat indokait leplezetlenül felmutatjuk.

Ezen indokok pedig: hisüsg, góg, kasztszelleml fertálymagnóskodás. Minek folytán sem maga a tény, sem logikája, sem emberei nem érdemelnek egyebet mint hogy tőlük számalommal elforduljunk.

* * * * * Mielőtt azonban jelen cikkünknek befejeznök, nem lehet elhallgatnunk azon körülményt, hogy a cizmekkel visszafordítunk, egy más néme is, még pedig az előbbi képtelenebb, botányosabb. Értjük azon helytelen és menthellen eljárást, mely szerént temetkezések, templomi hirdetések, házassági frigykötések alkalmával, az érdekeltek holták és élőké cizmei épen úgy, sőt talán még erősebben hangszírozottatnak, mint a közéletben. Fényes példát adott e részben mintegy hét évre Lévag püspök ur Budapesten, — per „mértő-ságod” cizmezen minduntalan egy föuri ifjú párt esketési beszédében a templomban, míg ellenben Török Pál uram á boldog völegény és bájos arát (horrendum dictu!) mint akart a Hon ujdonásza gunyorosan megjegyezte csak per „fiám — leányom” traktálta.

Olvastuk a régi krónikákban, hogy a XVII-ik században Seeger... wittenbergi... festette magát, és pedig a... stífa alatt... nagy szenvedőhöz ezen szavak emlékedtek... domine Jesu Christe! amas meg? A megcsóított pedig következő választ adta: clarissime, nobilissime atque doctissime domine magister Seeger! rector scholae wittenbergensis meritisime atque dignissime, omnino amo te!

Ki nem nevetne a dominus Seeger magister e nyomorult főpfezkészén?

De mivel kevesebb ennél a cizmek végtelen és egyhangú léhájának templomban és temetkezéseknél történni szokott elősorolása s illetőleg yakraim meg is követeit elősoroltatása?

Cizmek a templomban... ama főséges és végtelen előtt, kire — hogy a „tüzimádó böles” gyönyörü szavait idézzük:

... Kire az emberi szem csak azért néz, hogy elstóteljöljön.

... Kire az ember ész csak azért gondol, hogy elszégyenüljön.

... Kiről az emberi nyelv csak azért szól, hogy elnémuljon.

És cizmek a temetkezéseknél... ott hol minden földi nagyság, minden emberi dicsőség nyomorult törpe-sége oly világos oly féltremerhetlen alakban mutatkozik; hol a kevelység és feltélnies viszketek ambitiójának nem lehet el nem némúlnia a kemény és sziklasúlyos szózat előtt: por vagy, porrá kell lenned, megjegyezi. Szt. Amos a menyegzőkór predikációját tartott arájának a házas élet veszeljeiről. Persze, hogy elváltak aztán. Szt. Abraham megszókött az esküvő után. Nissai szt. Gergely pedig azt jögyé meg nos életéről: „Egy ökörhöz hasonlítok, mely oly mezon l-gel mely nére nézve örökre elvesztet” stb. Ily fel-forgatva a modern élet legszebb idyllje, a családí élet, a szerelm.

A nők lenézettek, főleg mióta Hildebrand teljes erejűvé tette azt, hogy a papok nőtlenek legyenek. A nők társadalmi helyzete megszünttetett; elvonták őket minden tiszteletre méltó állástól, s azon hit terjedt el, hogy a nőnek egyedül az ábránd világban kell élniök, s úgy a közügyek valaminet az általános érdekekkel figyelemmel kísérniök tilva van.

E ferde nézet, illetve irány nagyon sokáig tartó rabságban a nőket. Egészen a jelen korig áthúzódik annak hatása. De akkor, midőn Érópa felszázados állam-ból felrezent; midőn a társadalmi élet hosszú s véres küzdés után, megkeresztelve a francia forradalom által, ismét új életre ebredett; midőn minden eddigi létezett intézmények reform alá kerültek, s a férfiak, mint állampolgárok követelnél kezdék úgy egyéni, mint állami jogaikat; a vitaközönség felszínre egy új kérdés merült föl, a nőemancipáció kérdése. S azóta folyton küzdve e kérdés körül, két tábor alakult; egyik mely a nőnek tökéletes felszabadítását, másik, mely a jelen helyzet meg jóbbani megszorításának elvét tűzte ki zászlójára.

A nyilatkozások küzdeleire regényírók, költők, államférfiak, s nők léptek föl. Nem lesz érdekelten, ha hölgyeinket e vitaközönség folyamával röviden, nem száraz, hanem inkább élénk csevegési formában megismertetjük.

(Foly. köv.)

